

Akademie múzických umění v Praze

Divadelní fakulta

Katedra činoherního divadla

Diplomová práce

Michala Gatialová: Hranice mezi přirozeností a stylizací

Oponentský posudek

Michala Gatialová si pro svou diplomovou práci nezvolila téma z nejjednodušších. Rozhodla se, že se pokusí zmapovat hranice mezi přirozeností a stylizací v oblasti herecké práce, což bývá oříšek i pro řadu teatrologů a divadelních teoretiků. Více než o pokus o vědecké pojednání jí však šlo o její pohled na danou problematiku na základě dosud nabytých hereckých zkušeností a prostudovaných materiálů a z tohoto úhlu pohledu zkoumá především pojmy přirozenost (pravdivost, uvěřitelnost) a stylizace, hranici a případnou souvislost mezi nimi. Samotná diplomová práce je poměrně striktně rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické. V první části se diplomantka snaží pomocí odborných literárních a internetových zdrojů definovat a vymezit zkoumané pojmy. Je nutné říct, že se tak snaží poctivě a důkladně, ale zároveň tak zešíroka a obecně, že se místy ve svých vývodech ztrácí a její práce přestává být přehledná – a to především v prvních kapitolách teoretické části. Myslím, že by zde značně prospělo soustředění se jen na divadelní aspekty zkoumaného jevu přirozenosti a nerozměňovat jej pohledy a zkušenostmi z oblasti biologie a antropologie. V další části své diplomové práce se studentka věnuje pojmu stylizace. Zde se již objevuje daleko méně příliš obecných tezí, práce se stává přehlednou a také jasněji tematizovanou. Podstatná je podle mého názoru skutečnost, že v teoretické části dochází M. Gatialová k divadelně důležitým závěrům, jako např. že je nutné si uvědomit, že skutečný význam slova přirozenost je potřeba chápat v souvislosti s herectvím spíše jako uvěřitelnost či pravdivost, což plně platí i pro tzv. stylizovaný herecký projev.

Ve druhé – praktické – části diplomové práce autorka pojmy z první části práce konfrontuje se svou vlastní konkrétní divadelní zkušeností a to jak ze samotného studia na Katedře činoherního divadla DAMU, z praxe ve školním divadle DISK, tak poté

z profesionálních divadel, kde dosud mohla působit. Popisuje, jakým způsobem se vyrovnávala s jednotlivými hereckými úkoly, jak jí strach a stres bránil ve svobodném hereckém projevu a jak pociťovala značnou dávku odpovědnosti se vstupem do divadla DISK. Zde ji čekala první absolventská role a to Iréne v inscenaci Choroby mládí – postava s pevnými konturami a pro herečku bohatým a zajímavým psychologickým zázemím, umožňujícím uvěřitelně (přirozeně) jednat. Tedy postava, která hereckému naturelu Michaly Gatialové evidentně konvenuje. Daleko více úsilí musela vyvinout na cestě ke ztvárnění několika stylizovaných postav v inscenacích Cizinec hledá byt a Rozhovory s astronauty, kde jí největší problémy a obavy, promítající se do značného stresu, působilo hledání adekvátní míry hereckých výrazových prostředků. Naopak během zkouškového procesu komedie Pan Biedermann a žháři zmizel strach, který ji svazoval v průběhu zkoušek předešlých dvou inscenací, vyhovovala jí práce na postavě, která se projevuje tzv. civilním jednáním, kombinovaným s jemnou komediální stylizací, ráda si osvojila některé zákonitosti komediálního žánru a získala větší jistotu. Po pro ni velmi přínosné a podnětné epizodě v pražském Národním divadle v inscenaci Za krásu a setkání s Danielem Špinarem se však obavy, strach a stres vrátily v Národním divadle Moravskoslezském během zkoušek inscenace Výnosné místo (role Pavlíny), kde po ní byla režisérem Ivanem Krejčím vyžadována jistá míra stylizace a poté také v Klicperově divadle v Hradci Králové, kde nastoupila do svého prvního angažmá a kde režisér Adam Skala vedl herečku ke značně expresivním hereckým výrazovým prostředkům. V obou případech vyvěraly zmíněné obavy a stres z nervozity z cizího prostředí, ze strachu z očekávání ostatních a ze studu před zkušenými kolegy čili psychické bloky, které paralyzovaly její snahy cítit se v průběhu zkouškového procesu svobodně a uvolněně. Teprve s blížící se premiérou, respektive v případě Pavlíny až po několika reprízách, se částečně ze svých psychických bloků uvolnila a začala pociťovat radost z tvorby. Myslím, že nabytými divadelními zkušenostmi by se Michala Gatialová mohla těchto svých psychických zábran postupně zbavovat tak, aby i práce na postavách, které vyžadují větší míru stylizace či exprese, se pro ni stala radostným a svobodným tvůrčím aktem. Přeji jí, aby se to podařilo co nejdříve. Na konci své diplomové práce pak – v souladu s vytčenými cíli – konstatuje, že došla k závěru, že termíny přirozenost a stylizace mají mezi sebou silnou vazbu, ale žádná striktní či pomyslná hranice mezi nimi neexistuje a že jejich vzájemná potřeba je nepopiratelná.

Diplomová práce Michaly Gatialové odpovídá daným požadavkům a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 6. září 2020

Doc. Mgr. Milan Schejbal

Doplňující otázky:

1. Nezúčastněný čtenář Vaší diplomové práce by se právem mohl domnívat, že docílit přirozenosti (či lépe uvěřitelnosti, pravdivosti) při ztvárnění postav, jež vyžadují výraznější stylizaci nebo expresivnější herecké výrazové prostředky je velmi obtížné, někdy takřka nemožné. Co je podle Vás důležité (ne-li rozhodující) k tomu, aby ke kýžené přirozenosti (uvěřitelnosti, pravdivosti) došlo? Rád bych v této souvislosti připomněl skvělý a bez pochyby už svou podstatou velmi stylizovaný výkon v práci Vámi zmiňovaného Jiřího Pechy jako Babičky v legendární inscenaci Divadla Husa na provázku.
2. Podařilo se Vám již nalézt postupy nebo přímo mechanismy, kterými by se Vám podařilo alespoň částečným způsobem eliminovat nebo jen oslabit popsané psychické bloky, které Vám brání ve svobodném tvůrčím projevu? Pokud ano, které to jsou?